

Teracom AB – garanti och omstrukturering

Sammanfattning

I betänkandet behandlas proposition 2001/02:76 Teracom AB – garanti och omstrukturering jämte motioner väckta dels med anledning av propositionen, dels under allmänna motionstiden i september 2001. Finansutskottet har yttrat sig över den del av ärendet som ligger inom ramen för finansutskottets beredningsområde. Ytrandet återfinns i *bilaga 2* i detta betänkande.

I likhet med finansutskottet tillstyrker kulturutskottet förslaget i propositionen att riksdagen skall bemyndiga regeringen att mot en riskavspeglande avgift utfärda en kreditgaranti till Teracom AB på högst 2 000 000 000 kronor. Därmed avstyrks avslagsyrkanden framförda i motioner. Med hänvisning bl.a. till att riksdagen på grund av kommande riksdagsval inte bedöms hinna behandla ett eventuellt regeringsförslag om förlängning av garantitiden föreslås att garantin skall gälla t.o.m. den 31 december 2002, dvs. två månader längre än vad regeringen föreslagit.

Kulturutskottet understryker i likhet med finansutskottet vikten av att det befintliga marknätet för TV-sändningar skall kunna användas för telekommunikationsnät i syfte att bolagets lönsamhet långsiktigt skall förbättras. Vidare framhåller kulturutskottet liksom finansutskottet att tre månader kommer att ha förflutit från det att regeringen beslutade om propositionen till den tidpunkt när riksdagen tar slutlig ställning i ärendet. Detta kan innebära att nya omständigheter framkommit i ärendet som gör att en kreditgaranti inte längre är den lämpligaste lösningen för att överbrygga Teracoms problem. Utskottet anser att regeringen i så fall bör kunna återkomma till riksdagen med förslag.

Kulturutskottet föreslår att riksdagen med anledning av ett motionsyrkande skall göra ett tillkännagivande till regeringen som innebär att regeringen skall återkomma till riksdagen med en redovisning av Teracoms finansiella ställning och långsiktiga finansieringsbehov. Ett motionsyrkande om utredning av breddat ägande av Teracom AB avstyrks.

Kulturutskottet avstyrker ett motionsförslag som rör de krav som kan komma att ställas från Europeiska kommissionens sida då det gäller statliga kreditga-

rantier. Liksom finansutskottet anser kulturutskottet att det är självklart att EU:s statsstödsregler beaktas i den fortsatta beredningen av en kreditgaranti.

Kulturutskottet föreslår att riksdagen skall avslå motionsyrkanden om utförsäljning av Teracom's dotterbolag Boxer och Senda, privatisering av Teracom och departementstillhörighet för Teracom. Slutligen avstyrks ett motionsyrkande som syftar till att statliga medel inte skall få användas för att finansiera den digitala sändningsverksamheten och avkodningsboxarna. Utskottet konstaterar bl.a. att riksdagens tidigare beslut ligger fast och att statsbudgetmedel hittills inte har använts för de nämnda ändamålen.

I betänkandet finns sex reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Innehållsförteckning.....	3
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning	6
Vissa bakgrundsuppgifter.....	6
Propositionens huvudsakliga innehåll	9
Utskottets överväganden	10
Teracom AB:s behov av omstrukturering	10
Teracom AB:s behov av en tillfällig kreditgaranti	13
Övriga frågor med anknytning till Teracom AB	19
Reservationer	21
1. Försäljning av Teracom:s dotterbolag Boxer och Senda (punkt 1), (m)	21
2. Beslut om privatisering av Teracom AB (punkt 2), (m, fp)	21
3. Avslag på propositionen (punkt 3), (m, fp)	22
4. Redovisning av Teracom:s långsiktiga finansieringsbehov (punkt 5), (kd)	23
5. Finansiering av den digitala sändningsverksamheten och avkodningsboxarna (punkt 7), (m, fp).....	23
6. Departementstillhörighet för Teracom AB (punkt 8), (m)	24
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	25
Proposition 2001/02:76	25
Följdmotioner.....	25
Motioner från allmänna motionstiden 2001	26
<i>Bilaga 2</i>	
Finansutskottets yttrande 2001/02:FiU5y	27
Kreditgaranti till Teracom AB	27
Utskottets överväganden	28
Bakgrund.....	28
Teracom:s finansiella ställning.....	28
Teracom:s extra bolagsstämma	30
Förslaget i propositionen	30
Statlig garantigivning	31
EU:s statsstödsregler	32
Utskottets sammanfattande bedömning.....	32
Avvikande meningar	36
1. Utskottets sammanfattande bedömning (m, fp).....	36
2. Tillkännagivande om återrapportering (v, mp).....	37
Särskilt yttrande	39
Riksgäldskontorets garantiprovning.....	39

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Försäljning av Teracoms dotterbolag Boxer och Senda

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Kr4 yrkande 2 och 2001/02:Kr220 yrkande 1 i denna del.

Reservation 1 (m)

2. Beslut om privatisering av Teracom AB

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Kr3 yrkande 3, 2001/02:Kr4 yrkande 4, 2001/02:Kr5, 2001/02:Kr220 yrkande 1 i denna del och 2001/02:K243 yrkande 18.

Reservation 2 (m, fp)

3. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motionerna 2001/02:Kr3 yrkande 1, 2001/02:Kr4 yrkande 1 och 2001/02:Kr6 yrkande 1.

Reservation 3 (m, fp)

4. Utfärdande av en kreditgaranti till Teracom

Riksdagen bemyndigar regeringen att, i enlighet med vad utskottet anfört, mot en riskavspeglande avgift som inkluderar statens administrativa kostnader utfärda en kreditgaranti till Teracom AB intill ett belopp om 2 000 000 000 kronor med en löptid t.o.m. den 31 december 2002. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2001/02:76.

5. Redovisning av Teracoms långsiktiga finansieringsbehov

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anfört om en redovisning av Teracoms långsiktiga finansieringsbehov. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2001/02:Kr6 yrkande 2 i denna del och avslår motion 2001/02:Kr7.

Reservation 4 (kd)

6. Risker förknippade med EU:s statsstödsregler

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr6 yrkande 2 i denna del.

7. Finansiering av den digitala sändningsverksamheten och avkodningsboxarna

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr3 yrkande 2.

Reservation 5 (m, fp)

8. Departementstillhörighet för Teracom AB

Riksdagen avslår motion 2001/02:Kr4 yrkande 3.

Reservation 6 (m)

Stockholm den 7 februari 2002

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger Davidson (kd), Elisabeth Fleetwood (m), Agneta Ringman (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Eva Arvidsson (s), Jan Backman (m), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Peter Pedersen (v), Dan Kihlström (kd), Roy Hansson (m), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Ana Maria Narti (fp), Hillevi Larsson (s) och Lars Lilja (s).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet

dels proposition 2001/02:76 Teracom AB – garanti och omstrukturering samt motioner som väckts med anledning av propositionen,

dels motioner som väckts under allmänna motionstiden hösten 2001.

Finansutskottet har yttrat sig över propositionen samt över de motionsyrkanden, som ligger inom ramen för finansutskottets beredningsområde. Yttrandet återfinns i *bilaga 2*.

Kulturutskottet anordnade den 24 januari 2002 en utfrågning med företrädare för Riksgäldskontoret om bestämmelser m.m. rörande statliga kreditgarantier. Samma dag utfrågades även företrädare för Teracom AB om frågor i anslutning till propositionen. Den 29 januari 2002 anordnades ytterligare en utfrågning, denna gång med företrädare för Kultur-, Finans- och Näringsdepartementen. Finansutskottet hade inbjudits av kulturutskottet att delta och representanter för finansutskottet deltog vid samtliga utfrågningstillfällen.

En begäran om att utfrågningen av företrädarna för de tre nämnda departementen skulle vara offentlig framställdes av representanter för Moderata samlingspartiet vid kulturutskottets sammanträde den 29 januari 2002. Utskottet beslutade att sammanträdet inte skulle vara offentligt (jfr kulturutskottets protokoll 2001/02:14.1).

En skrivelse med begäran om offentlig hearing om Teracom AB:s ekonomiska läge hade inlämnats till kulturutskottet av Ana Maria Narti (fp) (dnr 390-3382-01/02). Utskottet beslutade att inte anordna någon offentlig utfrågning i ärendet (jfr kulturutskottets protokoll 2001/02:14.3).

Ledamoten av kulturutskottet Ana Maria Narti (fp) har i skrivelse till kulturutskottet föreslagit att utskottet skall ta initiativ till att upprätta en plan för hur en eventuell konkurs i Teracom AB skall hanteras (dnr 390-3540-01/02).

Utskottet beslutade vid sammanträde den 5 februari 2002 att inte ta något sådant initiativ (jfr kulturutskottets protokoll 2001/02:15.3).

Vissa bakgrundsuppgifter

Svensk Rundradio AB, sedermera Teracom AB, bildades den 1 juli 1992 efter beslut av riksdagen (prop. 1991/92:140, bet. 1991/92:KrU28, rskr. 1991/92:329) och övertog den verksamhet med utsändning av rundradio som tidigare bedrevs inom Televerket. Enligt bolagsordningen skall bolaget bedriva utsändning och överföring av radio- och TV-program. Bolaget skall vidare utveckla, marknadsföra och utföra andra tjänster med stöd av resurser som har

byggts upp för radio- och TV-verksamheten eller som på annat sätt är förenliga med verksamheten inom radio- och TV-området. Enligt proposition 2001/02:76 var omsättningen i koncernen år 2000 drygt 1,5 miljarder kronor och antalet anställda ca 800.

Teracomkoncernen består av moderbolaget, Teracom AB, samt av ett antal dotter- och intressebolag, av vilka särskilt kan nämnas Boxer TV-Access AB (Boxer) och Senda i Sverige AB (Senda). Boxer ägs till 70 % av Teracom och till 30 % av Skandia Media Invest AB och ansvarar för upphandling, försäljning och uthyrning av mottagare för marksänd digital-TV. Senda ägs till 90,1 % av Teracom, medan Sveriges Television AB äger 8,7 % och Sveriges Utbildningsradio AB 1,2 %. Sendas verksamhet består i att samordna, paketera och marknadsföra programutbud och tjänster i det digitala marknätet. Senda ansvarar även för marknadsföring och försäljning av det för de sändande bolagen gemensamma programkortet. Senda skall vara en konkurrensneutral plattform för de bolag som sänder i det digitala marknätet.

Vissa delar av Teracom AB:s verksamhet är inte konkurrensutsatta. Det gäller utsändning av radio- och TV-program åt programföretag med sändningstillstånd enligt 2 kap. 2 § radio och TV-lagen (1996:844) som enligt tillståndsvillkor skall köpa utsändningstjänster av Teracom AB, dvs. Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB, Sveriges Utbildningsradio AB och TV 4 AB när det gäller de analoga marksändningarna. Enligt riksdagens beslut skall den icke konkurrensutsatta verksamheten bedrivas med skälig lönsamhet, varmed menas att Teracom AB:s intäkter skall täcka driftskostnader, avskrivningar, förräntning av kapital, risker för haveri i anläggningarna, kostnader för beredskapsåtgärder, forsknings- och utvecklingsinsatser m.m. (se prop. 1991/92:140, bet. 1991/92:KrU28, rskr. 1991/92:329 och prop. 1998/99:1, utg.omr. 17, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55).

År 1997 beslutade riksdagen efter förslag av regeringen att digital marksänd TV skulle införas i Sverige stegvis, med möjlighet för statsmakterna att successivt ta ställning till om och på vilket sätt verksamheten skulle fortsätta. I en första etapp skulle sändningar inledas på ett begränsat antal orter i landet. Sändningsverksamheten skulle i sin helhet bekostas av medverkande företag. Eventuella stimulanser till hushållen för att anskaffa digitalavkodare måste – enligt propositionen och riksdagens beslut – därmed bekostas av företagen. Verksamheten skulle således inte finansieras med statsmedel (prop. 1996/97:67 s. 24–25, yttr. 1996/97:KrU4y, bet. 1996/97:KU17, rskr. 1996/97:178).

År 2000 beslutade riksdagen att digital marksänd TV skulle få byggas ut till att omfatta hela landet (prop. 2000/01:1, utg.omr. 17, bet. 2000/01:KrU1, rskr. 2000/01:59). Kulturutskottet – liksom regeringen – uttalade bl.a. att det är viktigt att alla som bor i landet har tillgång till ett allsidigt TV-utbud och att invånarna kan välja mellan samtliga distributionsformer och inte är hänvisade till enbart mottagning via satellit eller kabel. På så sätt skulle den kommande nedläggningen av de analoga marksändningarna underlättas (bet. s. 100).

Den parlamentariskt sammansatta Digital-TV-kommittén (Ku 1997:06) har haft i uppdrag att följa verksamheten med digital marksänd TV. Kommittén avgav den 13 november 2001 sitt slutbetänkande Digital TV – modernisering av marknätet (SOU 2001:90).

Kommittén bedömer att marksänd digital TV är ett enkelt och effektivt sätt att nå ut till alla medborgare och att ett brett utbud av program och tjänster i marknätet bidrar till en sund konkurrens mellan olika sändningsoperatörer. Kommittén gör också bedömningen att de analoga marksändningarna kan avvecklas år 2007. Utredningsbetänkandet har remitterats. En proposition kan med anledning av betänkandet – enligt regeringens bedömning – komma att läggas fram för riksdagen under senare delen av år 2002 (jfr prop. 2001/02:76 s. 5).

En utförlig redogörelse för *statlig garantigivning* har lämnats i finansutskottets yttrande till kulturutskottet (se bilaga 2 till detta betänkande). Redogörelsen återges här i sin helhet.

En kreditgaranti är ett statligt borgensåtagande som oftast gäller som för egen skuld. Det är alltså staten, inte långivaren, som står risken om ett garanterat lån behöver infrias.

I Sverige gäller sedan några år tillbaka att nyttillkomna statliga garantier hanteras vid sidan av statsbudgeten i marknadsmässiga former. Det innebär att avgifter skall tas ut och att dessa skall ha en sådan nivå att de täcker kostnaderna för såväl administration som infriade garantier sett över en längre tidsperiod. Garantiavgiften skall alltså spegla risken för att en garanti eller grupp av garantier kan komma att infrias.

Riksdagen kan besluta att man för ett visst åtagande helt eller delvis skall avstå från att ta ut en sådan avgift. Om så sker uppkommer en statlig subvention som motsvaras av den uteblivna avgiftsintäkten. För att synliggöra detta skall i sådana fall ett anslag på statsbudgeten belastas med ett belopp som motsvarar subventionen.

Influtna avgifter samt i förekommande fall uppburna anslagsmedel förs till Riksgäldskontoret och redovisas där på ett särskilt räntebärande konto som fungerar som en reserv för framtida förluster. Till samma reserv förs också medel som återvinns från infriade garantier. För att säkerställa att utbetalningar alltid kan göras från reserven är en obegränsad kredit knuten till den.

Även äldre garantier har numera inordnats i det nya systemet. Bestämmelser om den statliga garantigivningen återfinns i lagen (1996:1059) om statsbudgeten samt i garantiförordningen (1997:1006). Kravet på en garantiavgift regleras i 15 § budgetlagen där det slås fast att avgiften skall motsvara statens ekonomiska risk och övriga kostnader för åtagandet, om inte riksdagen för ett visst åtagande beslutar annat. I garantiförordningen finns kompletterande bestämmelser, bl.a. föreskrivs där att en garanti endast får beviljas för den som kan antas ha betalningsförmåga.

Finansutskottet har i sitt yttrande till kulturutskottet (se bilaga 2 till detta betänkande) även lämnat en redogörelse för *EU:s statsstödsregler*. Redogörelsen återges här i sin helhet.

Artikel 87.1 i EG-fördraget förbjuder i princip alla former av statsstöd som snedvrider eller hotar att snedvrider konkurrensen i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Hur detta förbud skall till-

lämpas på statliga garantier har kommissionen förtydligt i ett tillkännagivande som antogs den 24 november 1999².

Av tillkännagivandet framgår att förbudet enligt artikel 87.1 inte omfattar stöd som inte gynnar vissa företag eller produktion av vissa varor. Detsamma gäller åtgärder som inte påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

Kommissionen anger fyra undantagsvillkor och anser att en garanti inte skall betraktas som ett statligt stöd om *samtliga* dessa villkor är uppfyllda. De fyra villkoren förutsätter:

1. Låntagaren har en sund finansiell ställning.
2. Låntagaren skall i princip kunna låna på marknaden utan något statligt ingripande.
3. Garantin skall avse en bestämd finansiell transaktion, inte täcka mer än 80 % av det utestående lånet och vara begränsad i tid och till belopp.
4. Låntagaren betalar ett marknadspris för garantin.

Kravet att garantin inte får täcka mer än 80 % av lånet har tillkommit för att göra en långivare mer motiverad att på rätt sätt bedöma låntagarens kreditvärdighet. Enligt tillkännagivandet kommer kommissionen att kritiskt granska garantier som täcker hela, eller nästan hela, den finansiella transaktionen.

Skulle något av de angivna villkoren inte vara uppfyllt innebär det inte att garantin automatiskt betraktas som statligt stöd. Det prövas i stället från fall till fall. Vid minsta osäkerhet skall emellertid den planerade garantin anmälas till kommissionen. Kommissionen skall nämligen granska alla statliga garantier som omfattas av artikel 87.1 för att avgöra om de är förenliga med den gemensamma marknaden.

Stöd i form av en garanti kan i princip godkännas av kommissionen enligt gängse möjligheter till undantag från stödförbudet i artikel 87.1 i EG-fördraget.

² Kommissionens tillkännagivande om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd i form av garantier (EGT C71, 11.3 2000).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen skall bemyndiga regeringen att utfärda en kreditgaranti till Teracom AB intill ett belopp om 2 000 000 000 kronor med en löptid t.o.m. den 31 oktober 2002.

Enligt regeringens bedömning behöver Teracom AB genomföra en omstrukturering som innebär att företaget koncentrerar sig på kärnverksamheten och minskar risktagandet.

Utskottets överväganden

Teracom AB:s behov av omstrukturering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslag om

- försäljning av Teracom's dotterbolag Boxer och Senda, *jämför reservation 1 (m)*, och
- beslut om privatisering av Teracom AB, *jämför reservation 2 (m, fp)*.

Propositionen

Regeringen anger att Teracom AB har en nyckelroll för att uppfylla målet om massmediernas tillgänglighet. De sändarnät för TV och ljudradio, som Teracom svarar för, når så gott som alla invånare i Sverige. Utsändning av radio och TV är bolagets kärnverksamhet. Annan verksamhet kan bedrivas om den är förenlig med kärnverksamheten.

Det pågår en övergång från analog till digital teknik för i första hand TV-distribution. Digital-TV-kommittén har i sitt slutbetänkande (SOU 2001:90) föreslagit att digitala marksändningar för public service-programmen skall byggas ut till full befolkningstäckning och att även övriga sändarnät skall byggas ut så långt som möjligt. Skall kommitténs förslag kunna genomföras är det angeläget att Teracom AB har den styrka och inriktning som krävs.

Regeringen gör bedömningen att Teracom AB behöver genomföra en omstrukturering av sin verksamhet som innebär att företaget koncentrerar sig på kärnverksamheten och minskar risktagandet. Av propositionen – som beslutades vid regeringssammanträde den 29 november 2001 – framgår det att regeringen anser att Teracom's styrelse vid en extra bolagsstämma den 29 november 2001 av ägaren, dvs. staten, borde få i uppdrag att genomföra ett åtgärdsprogram för att tydligare ange vad som är verksamhetens huvudinriktning och för att förbättra bolagets ekonomiska situation. Åtgärdsprogrammet, anges det, skall ha en inriktning som innebär att kärnverksamheten skall prioriteras. Kompletterande verksamhet skall genomföras med lägre risk och mindre behov av egna investeringar. Vissa dotterbolag skall avyttras helt eller delvis och nya finansieringsformer skall tillämpas. Ett sparprogram skall reducera kostnaderna i bolaget. Bolagets organisation skall förändras så att kärnverksamhet och övrig verksamhet redovisas klart åtskilda. Om viss verksamhet bedrivs i dotterbolagsform skall förhållandet mellan dessa bolag och moderbolaget vara affärsmässigt. Omstruktureringsarbetet skall bedrivas med sikte på att nödvändiga beslut skall kunna fattas vid den ordinarie bolagsstämman år 2002.

Åtgärdsprogrammet kan få till följd att nu gällande riktlinjer för Teracom AB:s verksamhet behöver modifieras. Om detta kräver ställningstagande av riksdagen avser regeringen att återkomma med förslag.

Motionerna

Teracoms behov av omstrukturering har tagits upp i motionsyrkanden som väckts dels med anledning av propositionen, dels under allmänna motionstiden i september 2001.

Förslag om *försäljning av Teracoms dotterbolag Boxer och Senda* har lagts fram i två av de nu aktuella motionerna. I motionerna Kr4 (m) yrkande 2 och Kr220 (m) yrkande 1 i denna del föreslås att Teracom skall åläggas att avyttra sitt dotterbolag Boxer. Motionärerna bakom den senare motionen anser att även Teracoms dotterbolag Senda skall avyttras.

Frågor om *privatisering av Teracom* tas upp i fem av de nu aktuella motionerna.

I motion Kr3 (fp) föreslås att Teracom skall privatiseras. Företaget behöver nämligen en ny ägare som har råd att skjuta till nytt kapital, om det skulle behövas, menar motionärerna bakom motionen (yrkande 3). Liknande tankar förs fram i motion Kr4 (m), vari anförs att bolaget behöver ägare som kan tillföra såväl kapital som kunskande för att de värden som finns i bolaget skall kunna utvecklas och tas till vara (yrkande 4). I motion K243 (m) motiveras förslaget att på sikt privatisera Teracom med att företaget har monopol på såväl analog som digital TV-distribution i marknätet (yrkande 18). Motionärerna bakom motion Kr5 (m) anser att privatiseringen av Teracom bör göras av två skäl. För det första skall staten inte ägna sig åt näringsverksamhet, menar motionärerna. För det andra bör medierna, inklusive radio och TV, vara fristående från staten i ett demokratiskt samhälle. Slutligen syftar även förslaget i motion Kr220 (m) till att Teracom skall privatiseras (yrkande 1 i denna del).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis instämma i vad regeringen anför om att Teracom har en nyckelroll för att uppfylla det av riksdagen fastställda målet för mediepolitiken, som rör massmediernas tillgänglighet. Utskottet anser vidare liksom regeringen att den ekonomiska situation, som bolaget nu befinner sig i, väl motiverar att bolaget i fortsättningen prioriterar kärnverksamheten och genomför en sådan omstrukturering som beskrivs i propositionen. Utskottet kommer i ett följande avsnitt att beröra frågan om möjligheten för bolaget att ägna sig åt verksamhet som ligger utanför kärnverksamheten.

Utskottet övergår nu till att behandla frågan om Teracoms *försäljning av dotterbolagen Boxer och Senda*, vilket föreslås i motionerna Kr4 (m) yrkande 2 och Kr220 (m) yrkande 1 i denna del.

Inför Teracoms extra bolagsstämma den 29 november 2001 utfärdade regeringen såsom ägare till bolaget tillägg till tidigare givna ägardirektiv (Ku 2001/2651/Me). Regeringen uppdrog åt bolaget att genomföra en omstrukturer-

tering av verksamheten, varmed avsågs en koncentration på kärnverksamheten samt att kompletterande verksamhet skall genomföras med lägre risk och avsevärt mindre behov av investeringar. Vidare ålades Teracom i direktivet att avyttra vissa dotterbolag helt eller delvis. Om dotterbolagen Boxer och Senda säger direktivet följande.

Teracom bör initiera en omorganisation av verksamheten med uthyrning och försäljning av digital-TV-boxar och försäljning av programabonnemang. Omorganisationen bör ta sikte på en sammanslagning helt eller delvis av bolagen Boxer och Senda och i samband därmed en minskning av Teracoms ägarandel. Denna bör dock i ett första steg uppgå till minst 51 procent av röstvärdet.

Av direktivet framgår också att Teracom i arbetet med att omorganisera verksamheten skall samråda med Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Utbildningsradio AB (UR) samt Skandia Media Invest AB.

Utskottet, som inte har någon annan uppfattning än regeringen då det gäller minskningen av statens ägarandel i bolagen Boxer och Senda, konstaterar att det inte finns någon anledning för riksdagen att göra något uttalande med anledning av nu aktuella motioner. Riksdagen bör således avslå motionerna Kr4 (m) yrkande 2 och Kr220 (m) yrkande 1 i denna del.

Motionsyrkanden om *privatisering av Teracom* har behandlats vid tidigare riksmöten.

När det gäller frågan om Teracoms verksamhet utgör ett monopol då det gäller utsändningar, vilket hävdas i motion K243 (m), kan utskottet visserligen konstatera att SVT och UR enligt sina sändningstillstånd skall köpa utsändningstjänster för analoga marksändningar från Teracom. Något motsvarande krav då det gäller digitala marksändningar finns dock inte (jfr 5 § SVT:s sändningstillstånd resp. 4 § UR:s sändningstillstånd för tiden den 1 januari 2002 t.o.m. den 31 december 2005). Utskottet anser nu liksom vid tidigare riksmöten att bolaget inte har ett monopol i formell bemärkelse, eftersom det inte finns något som hindrar att andra aktörer bygger upp egna marknät, även om höga kostnader i praktiken har hindrat detta (jfr bet. 1998/99:KrU1 s. 89).

Vidare anser utskottet – liksom vid tidigare riksmöten – att det är angeläget att public service-kanalerna kan ses och höras av i stort sett hela befolkningen. Utskottet är därför inte berett att tillstyrka motionsförslag om ändringar av bestämmelserna om upphandlingen av utsändningstjänster i marknätet (jfr även bet. 2000/01:KrU8 s. 71–72).

Även frågan om utförsäljning och privatisering av Teracom har behandlats av riksdagen vid olika riksmöten.

Våren 1996 uttalade sig kulturutskottet i ett yttrande till näringsutskottet över regeringens proposition 1995/96:141 Aktiv förvaltning av statens företagsägande. Kulturutskottet, som avvisade regeringens förslag att statens röstandel i Teracom skulle få minska till lägst 51 %, anförde då bl.a. följande i fråga om Teracom (yttr. 1995/96:KrU10y).

Regeringens avsikt är att det föreslagna bemyndigandet skall avse den kategori statliga företag som är kommersiella och fullt ut konkurrensutsatta. Enligt propositionen bör Teracom hänföras till denna grupp. Ut-

skottet har emellertid inhämtat att den konkurrensutsatta delen av Teracoms verksamhet i dag utgör mindre än 40 % av bolagets totala verksamhet. Mot den bakgrunden kan enligt utskottets bedömning Teracom inte hänföras till den typ av företag som anses lämpliga för ett delat ägarskap. Vad utskottet härutöver anfört om arten och inriktningen av Teracoms verksamhet talar enligt utskottets mening ytterligare mot ett bemyndigande till regeringen som innebär att staten får minska sin röstandel i bolaget till lägst 51 % i enlighet med regeringens förslag.

Näringsutskottet och därefter riksdagen instämde i vad kulturutskottet anfört. Riksdagen avtog propositionsförslaget i denna del (bet. 1995/96:NU26, rskr. 1995/96:302).

Då motioner om privatisering av Teracom på nytt behandlades av kulturutskottet våren 2001 och avtog av riksdagen anförde kulturutskottet bl.a. följande (bet. 2000/01:KrU8 s. 72).

Riksdagen har under våren 2001 – liksom tidigare år – på näringsutskottets förslag avslagit motionsyrkanden om försäljning av vissa angivna statliga företag, däribland Teracom AB (bet. 2000/01:NU7). Näringsutskottet har redovisat skälen till varför det är motiverat med ett statligt ägande. Näringsutskottet har också uttryckt sin mening att regeringen i sitt arbete visar en klar vilja att uppnå och upprätthålla konkurrensneutralitet mellan offentlig och privat verksamhet.

Utskottet konstaterar att den konkurrensutsatta delen av Teracoms verksamhet enligt bolagets årsredovisning för år 2000 utgjorde ca 43 %. Bolagets ekonomichef har uppgett att den konkurrensutsatta delen av verksamheten för år 2001 torde uppgå till ca 47 %. Förhållandena har således ändrats något sedan år 1996 men bör inte motivera att riksdagen frångår sitt tidigare ställningstagande.

Utskottet hänvisar således till riksdagens tidigare ställningstaganden om upphandling i konkurrens och om privatisering av statliga bolag och föreslår att riksdagen avslår de nu aktuella motionerna Kr3 (fp) yrkande 3, Kr4 (m) yrkande 4, Kr5 (m), Kr220 (m) yrkande 1 i denna del och K243 (m) yrkande 18.

Teracom AB:s behov av en tillfällig kreditgaranti

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslag om
– avslag på propositionen, *jämför reservation 3 (m, fp)*.

Riksdagen bör med delvis bifall till propositionen och i enlighet med vad utskottet anfört bemyndiga regeringen att mot en riskavspiegande avgift som inkluderar administrativa kostnader utfärda en kreditgaranti till Teracom AB intill ett belopp om 2 000 000 000 kronor med en löptid t.o.m. den 31 december 2002, dvs. en förlängning i förhållande till propositionens förslag.

Vidare bör riksdagen med anledning av ett motionsförslag tillkännage för regeringen att en redovisning skall göras till riksdagen av Teracom AB:s långsiktiga finansieringsbehov och avslå ett mot-

ionsförslag om en utredning om breddat ägande av Teracom AB, jämför reservation 4 (kd).

Slutligen bör riksdagen avslå motionsförslaget om – risker förknippade med EU:s statsstödsregler.

Propositionen

Regeringen föreslår att den skall bemyndigas att mot en riskavspeglande avgift som inkluderar statens administrativa kostnader utfärda en kreditgaranti till Teracom AB inom en ram på högst 2 000 000 000 kronor. Garantin skall tidsbegränsas t.o.m. den 31 oktober 2002.

Som skäl för förslaget anförs att Teracom sagt sig behöva ett kapitaltillskott om 825 miljoner kronor för att kunna förverkliga sina affärsplaner t.o.m. år 2010. Den finansiella analys av Teracomkoncernen som på Kulturdepartementets uppdrag har utförts av KPMG Corporate Finance ger vid handen att det behövs såväl förändringar inom koncernen som ett visst kapitaltillskott för att soliditeten skall hållas kvar över 30 %, vilket är den nivå som krävs av kreditgivarna. Analysen bygger på vissa förutsättningar när det gäller utbyggnad av digital marksänd TV. Bland annat anges att fyra sändarnät skall byggas ut till 98 % befolkningstäckning och två nät till 90 % befolkningstäckning.

Regeringen bedömer att det åtgärdsprogram som Teracom AB skall genomföra kommer att få effekt successivt men inte fullt ut förrän under år 2003. De mer långsiktiga förutsättningarna för bolagets verksamhet kommer vidare att läggas fast först när riksdagen har fattat beslut om den framtida inriktningen av TV-distributionen. Bland frågor av betydelse kan nämnas utbyggnadsgraden för de digitala TV-näten och tidpunkten när de analoga TV-sändningarna skall upphöra.

Teracom AB behöver därför en tillfällig ekonomisk förstärkning. En kreditgaranti är enligt propositionen den mest lämpliga formen för att överbrygga problemen för Teracom AB i avvaktan dels på att åtgärdsprogrammet skall ge effekt, dels på att de långsiktiga förutsättningarna för radio- och TV-distributionen fastställs.

Den föreslagna garantinivån är något högre än den aktuella skuldsättningsgraden. Härigenom blir det – menar regeringen – möjligt för Teracom AB att ta upp nya krediter om högst 200 miljoner kronor om bolaget anser detta vara nödvändigt. Regeringen avser att ge Riksgäldskontoret i uppdrag att utfärda garantin. För kreditgarantin skall Riksgäldskontoret ta ut en riskavspeglande avgift.

Motioner

I tre av de nu aktuella motionerna yrkas *avslag på propositionen*.

Motionärerna bakom motion Kr4 (m) föreslår att propositionen skall avslås. De anser att propositionen saknar en redovisning av skälen till att den omfattande kreditgaranti som föreslås i propositionen skall ges. Vidare fram-

håller de att förslaget saknar redovisning av garantins förenlighet med EU:s statsstödsregler och budgetlagens regler om kreditgarantier. Slutligen anser de att förslaget står i strid med tidigare riksdagsbeslut utan att regeringen redovisar skäl för detta (yrkande 1).

I motion Kr3 (fp) anförs att kreditgarantin möjligen är olaglig och förmodligen meningslös samt att den innebär ett högt risktagande med skattemedel. Motionärerna bakom motionen yrkar därför att propositionen skall avslås (yrkande 1).

Även i motion Kr6 (v) yrkas avslag på propositionen (yrkande 1).

Frågan om en *redovisning av Teracoms långsiktiga investeringsbehov* berörs i två motionsyrkanden.

I motion Kr7 (kd) framhålls att medel för den digitala utbyggnaden långsiktigt måste säkerställas. En sådan lösning på det långsiktiga finansieringsbehovet kan åstadkommas genom ett breddat ägande där någon eller några seriösa aktörer går in som delägare. Regeringen bör därför få i uppdrag att skyndsamt utreda denna fråga, anser motionärerna.

I motion Kr6 (v) föreslås att regeringen skall återkomma till riksdagen med en bedömning av vad som är den lämpligaste åtgärden för att överbrygga Teracoms ekonomiska problem (yrkande 2 i denna del).

Vidare anförs motionärerna bakom Kr6 (v) att det inte är klarlagt om kreditgarantin till Teracom AB kan sägas uppfylla de krav som Europeiska kommissionen kan komma att ställa då det gäller statliga kreditgarantier till Teracom. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag beträffande Teracom som även beaktar de *risker som är förknippade med EU:s statsstödsregler* (yrkande 2 i denna del).

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet instämmer i regeringens bedömning att Teracom är i behov av en ekonomisk förstärkning för att snabbt kunna omstrukturera sin verksamhet och anpassa den till de krav som Digital-TV-kommitténs förslag kan föranleda. En sådan förstärkning är nödvändig om bolaget skall kunna tillgodose långivarnas krav på bl.a. soliditet och likviditet.

Med hänsyn härtill anser finansutskottet att regeringen bör bemyndigas att utfärda en tidsbegränsad kreditgaranti på 2 000 miljoner kronor till Teracom.

Finansutskottet noterar att det begärda bemyndigandet löper ut innan åtgärdsprogrammet hunnit få fullt genomslag och innan riksdagen har hunnit ta ställning till regeringens förslag med anledning av Digital-TV-kommitténs betänkande. Det är enligt utskottets mening därför inte uteslutet att bemyndigandet kan komma att behöva förlängas, vilket i så fall kräver ett nytt riksdagsbeslut. På grund av riksdagsvalet kommer riksdagen under hösten att samlas senare än normalt, och efter det att val har förrättats till utskotten kommer deras arbete att vara inriktat på att under stark tidspress behandla regeringens förslag till statsbudget för 2003. Finansutskottet föreslår mot denna bakgrund att bemyndigandet att utfärda en garanti bör gälla t.o.m. den 31 december 2002.

De yrkanden om avslag på propositionen som framförs i motionerna Kr3 (fp) yrkande 1, Kr4 (m) yrkande 1 och Kr6 (v) yrkande 1 avstyrks av finansutskottet.

Liksom regeringen anser finansutskottet att Teracom bör koncentrera sig på kärnverksamheten så att bolaget på ett kostnadseffektivt sätt kan bedriva utsändning av radio och TV över ett rikstäckande marknät. För att långsiktigt förbättra bolagets lönsamhet bör det befintliga marknätet också kunna användas för andra telekomsatsningar. Sådana satsningar, liksom andra satsningar förenliga med kärnverksamheten, bör emellertid göras med låg risk och med ett begränsat behov av egna investeringar.

Teracom skall senast den 15 februari 2002 lämna en lägesrapport till regeringen om hur omstruktureringsarbetet fortskrider. Av den skall även framgå om det krävs någon ändring av de riktlinjer som gäller för bolaget enligt riksdagens beslut. Finansutskottet finner det välmotiverat att regeringen på detta sätt noga följer bolagets utveckling, inte minst mot bakgrund av att Teracom har en nyckelroll för att det av riksdagen fastlagda målet om massmediernas tillgänglighet skall kunna nås. Enligt finansutskottets mening bör regeringen göra en analys av Teracoms långsiktiga finansieringsbehov och till riksdagen återkomma med en redovisning av företagets finansiella ställning och ekonomiska utveckling.

I motion Kr6 (v) påpekas också att det i propositionen inte har klarlagts om den föreslagna garantigivningen är förenlig med EU:s statsstödsregler. Finansutskottet vill med anledning härav framhålla följande.

Såsom statssekreteraren i Kulturdepartementet, Gunilla Thorgren, framhöll vid kultur- och finansutskottens gemensamma utfrågning den 29 januari, har avsikten med propositionen varit att skaffa regeringen ett formellt handlingsutrymme för att gå vidare i frågan. När riksdagen tagit ställning i ärendet kommer ett bifall till propositionen att innebära att Riksgäldskontoret får i uppdrag att undersöka de närmare förutsättningarna för en garanti och hur stor garantiavgiften skall vara för att motsvara kravet på en riskavspeglande avgift. Utskottet ser det som självklart att man i det sammanhanget också beaktar EU:s statsstödsregler och utformar garantin i överensstämmelse med detta regelverk. Att så kommer att ske har också bekräftats av statssekreteraren vid utfrågningen. De i motion Kr6 (v) framförda invändningarna kommer alltså att bli beaktade, och motionen bör därför inte föranleda någon ytterligare åtgärd. Motionen är alltså tillgodosedd i detta avseende.

Finansutskottet konstaterar att när riksdagen tar slutlig ställning i detta ärende har närmare tre månader förflutit sedan regeringen antog propositionen. Med hänsyn härtill kan det vid regeringens och Riksgäldskontorets fortsatta beredning framkomma nya omständigheter som gör att det kan ifrågasättas om en kreditgaranti fortfarande är den lämpligaste lösningen för att överbygga de problem som Teracom ställs inför när åtgärdsprogrammet skall genomföras. Regeringen bör enligt finansutskottet i så fall kunna återkomma till riksdagen med förslag.

Kulturutskottets ställningstagande

Utskottet behandlar först de motionsförslag som syftar till *avslag på propositionen*.

Finansutskottet har i sitt yttrande föreslagit att kulturutskottet skall avstyrka nu aktuella motioner, nämligen Kr3 (fp) yrkande 1, Kr4 (m) yrkande 1 och Kr6 (v) yrkande 1.

Kulturutskottet har vid sina överväganden kommit fram till att det inte finns fog för att avstå från att ta ställning till regeringens förslag på grund av i motionerna påstådda brister i regeringens redovisning av skälen till att föreslå en kreditgaranti till Teracom. Det underlag som finns i propositionen och som kultur- och finansutskotten i övrigt haft tillgång till, bl.a. genom utfrågningar med representanter för Kultur-, Finans- och Näringsdepartementen, Riksgäldskontoret samt Teracom AB, har en omfattning och kvalitet som är fullt tillräcklig för att riksdagen skall kunna ta ställning i ärendet. Kulturutskottet föreslår därför – i likhet med finansutskottet – att motionerna Kr3 (fp) yrkande 1, Kr4 (m) yrkande 1 och Kr6 (v) yrkande 1 skall avslås av riksdagen.

Då det gäller propositionens förslag att bemyndiga regeringen att mot en riskavspeglande avgift *utfärda en kreditgaranti till Teracom* vill kulturutskottet anföra följande.

I likhet med finansutskottet instämmer kulturutskottet i regeringens bedömning att Teracom är i behov av en tillfällig ekonomisk förstärkning. En sådan förstärkning avses möjliggöras genom regeringens förslag.

Kulturutskottet har i sammanhanget noterat att regeringen håller för troligt att det åtgärdsprogram som Teracom skall genomföra kan få effekt successivt men inte fullt ut förrän år 2003. Vidare har kulturutskottet noterat att de mer långsiktiga förutsättningarna för bolagets verksamhet kommer att läggas fast först när riksdagen beslutat om den framtida inriktningen av TV-distributionen. Av propositionen framgår det att ett sådant beslut kan komma att aktualiseras under senare delen av år 2002. En statlig kreditgaranti torde göra det möjligt för bolaget att överbrygga de nuvarande ekonomiska problemen genom att bolaget nu får möjlighet att, om så bedöms nödvändigt, ta upp nya krediter om högst 200 miljoner kronor utöver de kreditramar som bolaget i dag har hos sina kreditgivare.

Kulturutskottet har därför liksom finansutskottet kommit fram till att regeringen bör bemyndigas att utfärda en tidsbegränsad kreditgaranti på högst 2 000 000 000 kronor.

Enligt regeringens förslag skall garantin tidsbegränsas till att gälla t.o.m. den 31 oktober 2002. Finansutskottet har i sitt yttrande noterat att bemyndigandet med den angivna tidsgränsen skulle löpa ut innan åtgärdsprogrammet hunnit få fullt genomslag och innan riksdagen hunnit ta ställning till regeringens förslag med anledning av Digital-TV-kommitténs betänkande. Det är inte uteslutet, menar finansutskottet, att bemyndigandet skulle kunna behöva förlängas, vilket i så fall kräver ett nytt riksdagsbeslut. Med hänvisning till det kommande riksdagsvalet och den tidspress som kan förutses då det gäller utskottens arbete med statsbudgeten för år 2003 föreslår finansutskottet att

bemyndigandet att utfärda en garanti i stället skall gälla t.o.m. den 31 december 2002.

Kulturutskottet instämmer till fullo i finansutskottets överväganden om tidsgränsen.

Med hänvisning till det anförda föreslår kulturutskottet att riksdagen skall bemyndiga regeringen att mot en riskavspeglande avgift utfärda en kreditgaranti till Teracom på högst 2 000 000 000 kronor med en löptid t.o.m. den 31 december 2002. Ett sådant beslut innebär att propositionen delvis bifalls av riksdagen.

Kulturutskottet har i ett tidigare avsnitt i detta betänkande anslutit sig till regeringens bedömning att det är väl motiverat att bolaget i fortsättningen prioriterar kärnverksamheten, varmed avses utsändning till allmänheten av radio- och TV-program. Utskottet har också funnit att det finns goda skäl för att bolaget genomför en sådan omstrukturering som beskrivs i propositionen. I likhet med finansutskottet vill kulturutskottet i sammanhanget dock understyrka vikten av att det befintliga marknätet också skall kunna användas för telekomsatsningar i syfte att bolagets lönsamhet långsiktigt skall förbättras. Kulturutskottet anser liksom finansutskottet att sådana satsningar emellertid bör göras med låg risk och med ett begränsat behov av egna investeringar.

Med anledning av dels förslaget i motion Kr7 (kd) om en utredning om Teracoms långsiktiga finansieringsbehov genom ett breddat ägande, dels förslaget i motion Kr6 (v) yrkande 2 i denna del om att regeringen skall återkomma till riksdagen med en bedömning av vad som är den lämpligaste åtgärden för att överbrygga Teracoms ekonomiska problem, vill kulturutskottet anförda följande.

Som redovisats i finansutskottets yttrande skall Teracom senast den 15 februari 2002 lämna en lägesrapport till regeringen om hur omstruktureringsarbetet fortskrider. Av den skall även framgå om det krävs någon ändring av de riktlinjer som gäller för bolaget enligt riksdagens beslut. Kulturutskottet finner – liksom finansutskottet – att det är välmotiverat att regeringen på detta sätt noga följer bolagets utveckling, inte minst mot bakgrund av att Teracom har en nyckelroll för att det av riksdagen fastlagda målet om massmediernas tillgänglighet skall kunna nås. Kulturutskottet har vid sina överväganden kommit fram till att regeringen bör göra en analys av Teracoms ekonomiska utveckling och till riksdagen återkomma med en *redovisning av företagets finansiella ställning och långsiktiga finansieringsbehov*. Detta bör riksdagen med anledning av motion Kr6 (v) yrkande 2 i denna del och med avslag på motion Kr7 (kd) som sin mening ge regeringen till känna. Det anförda innebär således att kulturutskottet inte är berett att föreslå riksdagen att begära en utredning om breddat ägande av Teracom som begärs i motion Kr7 (kd).

Slutligen vill kulturutskottet i likhet med finansutskottet framhålla det förhållandet att närmare tre månader kommer att ha förflutit från det att regeringen beslutade om propositionen till den tidpunkt när riksdagen tar slutlig ställning i detta ärende. Med hänsyn härtill, menar finansutskottet, kan det vid regeringens och Riksgäldskontorets fortsatta beredning av ärendet framkomma

nya omständigheter som gör att det kan ifrågasättas om en kreditgaranti fortfarande är den lämpligaste lösningen för att överbrygga de problem som Teracom ställs inför när åtgärdsprogrammet skall genomföras. Regeringen bör enligt finansutskottets uppfattning i så fall kunna återkomma till riksdagen med förslag. Kulturutskottet ansluter sig till finansutskottets uppfattning.

Frågan om vilka *risker som är förknippade med EU:s statsstödsregler* behandlas i motion Kr6 (v) yrkande 2 i denna del.

Finansutskottet har i sitt yttrande anfört att ett bifall från riksdagen till propositionen kommer att innebära att Riksgäldskontoret kommer att få regeringens uppdrag att undersöka de närmare förutsättningarna för en garanti och hur stor garantiavgiften skall vara för att motsvara kravet på en riskavspeglande avgift. I likhet med finansutskottet anser kulturutskottet att det är självklart att man i det sammanhanget också beaktar EU:s statsstödsregler och utformar garantin i överensstämmelse med detta regelverk. Att så kommer att ske har också bekräftats av statssekreteraren i Kulturdepartementet vid en utfrågning inför kultur- och finansutskotten. Kulturutskottet konstaterar att de i motion Kr6 (v) framförda invändningarna således kommer att bli beaktade. Motionen i denna del bör därför inte föranleda någon riksdagens åtgärd, varför den avstyrks.

Övriga frågor med anknytning till Teracom AB

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslag om

- finansiering av den digitala sändningsverksamheten och avkodningsboxarna, *jämför reservation 5 (m, fp)* och
- departementstillhörighet för Teracom AB, *jämför reservation 6 (m)*.

Motionerna

I motion Kr3 (fp) behandlas frågan om *finansiering av den digitala sändningsverksamheten och av avkodningsboxarna*. Motionärerna påminner om regeringsförslaget i proposition 1996/97:67 Digitala TV-sändningar och om att konstitutionsutskottet vid behandlingen därav bl.a. uttalade att utskottet utgick från att statliga medel ej skulle användas för subventionering av avkodningsboxar. Yrkandet syftar till att statliga medel inte heller i fortsättningen skall användas för att finansiera digitaliseringen av televisionen (yrkande 2).

Frågan om *departementstillhörighet för Teracom AB* behandlas i motion Kr4 (m), vari yrkas att ägaransvaret för Teracom skall flyttas över från Kulturdepartementet till Näringsdepartementet (yrkande 3).

Kulturutskottets ställningstagande

Med anledning av den fråga som tas upp i motion Kr3 (fp) och som syftar till att statliga medel ej skall användas för *finansiering av den digitala sändningsverksamheten och av avkodningsboxarna* vill utskottet anföra följande. Av regeringens proposition 1996/97:67 Digitala TV-sändningar kan bl.a. följande utläsas (prop. s. 25).

Den föreslagna sändningsverksamheten skall i sin helhet bekostas av medverkande företag. Eventuella stimulanser till hushållen för att anskaffa digitalavkodare – på motsvarande sätt som har skett inom mobiltelefonmarknaden – måste därmed bekostas av företagen. Verksamheten skall således inte finansieras med statsbudgetmedel. Såväl staten som de aktörer som skall svara för det ekonomiska risktagandet får härigenom möjlighet att bilda sig en uppfattning om vilka marknadsmässiga förutsättningar och vilken ekonomisk bärkraft sändningarna har.

Konstitutionsutskottet utgick vid sin behandling av förslaget ”ifrån att ett sådant eventuellt samarbete inte kommer att innebära att statliga medel används för att subventionera hushållens anskaffning av avkodare” (bet. 1996/97:KU17 s. 13).

Kulturutskottet konstaterar att riksdagens beslut med anledning av Digital-TV-propositionen ligger fast och att statsbudgetmedel hittills inte har använts för finansieringen av vare sig det digitala marknätet eller avkodningsboxarna.

Utskottet anser vidare att det ankommer på företaget Boxer att självt avgöra vilka affärsmetoder som kan anses vara lämpliga för att öka konsumenternas intresse för digital marksänd TV. Utskottet utgår från att företaget – liksom dess ägare Teracom och Skandia Media Invest AB – gör långsiktiga affärsmässiga bedömningar som syftar till att verksamheten i längden skall bli vinstgivande. Enligt utskottets uppfattning finns det inte någon anledning för riksdagen att göra något uttalande om företagets affärsmetoder.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen skall avslå motion Kr3 (fp) yrkande 2.

Då det gäller frågan om *departementstillhörighet för Teracom AB* erinrar kulturutskottet om att det enligt 7 kap. 1 § regeringsformen skall för beredning av regeringsärenden finnas ett regeringskansli i vilket det ingår departement för skilda verksamhetsgrenar. Det är regeringen som fördelar ärendena mellan departementen. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motion Kr4 (m) yrkande 3.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Försäljning av Teracoms dotterbolag Boxer och Senda (punkt 1)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson (alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Kr4 yrkande 2 och 2001/02:Kr220 yrkande 1 i denna del.

Ställningstagande

I likhet med vad som anförs i motionerna Kr4 (m) och Kr220 (m) anser vi att Teracom AB bör åläggas att avyttra den del av företagets verksamhet som bedrivs i dotterbolaget Boxer. Det finns enligt vår uppfattning inte heller någon anledning att äga och driva bolag som Senda, vilket framgår av yrkandet i motion Kr220 (m).

Riksdagen bör därför med bifall till motionerna Kr4 (m) yrkande 2 och Kr220 (m) yrkande 1 i denna del tillkännage för regeringen vad vi här anfört om privatisering av Teracoms båda nämnda dotterbolag.

2. Beslut om privatisering av Teracom AB (punkt 2)

av Elisabeth Fleetwood (m), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Kr3 yrkande 3, 2001/02:Kr4 yrkande 4, 2001/02:Kr5, 2001/02:Kr220 yrkande 1 i denna del och 2001/02:K243 yrkande 18.

Ställningstagande

Som framgår av nu aktuella motioner är Teracom AB i behov av en ny ägare som har möjlighet att tillskjuta nytt kapital och kunnande för att de värden

som finns i bolaget skall kunna utvecklas och tas till vara. En ny ägare kan också pröva bärkraften i företagets telekomplaner. Vi anser således att det är nödvändigt att Teracom privatiseras snarast.

Vi vill i sammanhanget påminna om att intentionerna bakom införandet av digital marksänd TV varit att verksamheten inte skall bekostas med statsbudgetmedel. Något utrymme för aktieägartillskott via statsbudgeten för år 2002 finns inte och bör enligt vår mening inte komma i fråga.

Riksdagen bör med bifall till motionerna Kr3 (fp) yrkande 3, Kr4 (m) yrkande 4, Kr5 (m), Kr220 (m) yrkande 1 i denna del och K243 (m) yrkande 18 tillkännage för regeringen vad vi här anfört om att snarast privatisera Teracom.

3. Avslag på propositionen (punkt 3)

av Elisabeth Fleetwood (m), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen avslår proposition 2001/02:76. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Kr3 yrkande 1, 2001/02:Kr4 yrkande 1 och 2001/02:Kr6 yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att riksdagen med bifall till motionerna Kr3 (fp) yrkande 1, Kr4 (m) yrkande 1 och Kr6 (v) yrkande 1 skall besluta avslå proposition 2001/02:76 Teracom AB – garanti och omstrukturering.

Vi grundar vår uppfattning på de synpunkter som framförs i motionerna Kr3 (fp) och Kr4 (m) samt i den avvikande mening (nr 1) som representanterna för Moderata samlingspartiet och Folkpartiet liberalerna avgivit i finansutskottets yttrande till kulturutskottet (yttrande 2001/02:FiU5y finns intaget som bilaga 2 i detta betänkande). I likhet med motionärerna bakom de nämnda motionerna konstaterar vi att propositionen saknar en redovisning av skälen till varför en så omfattande kreditgaranti som regeringen föreslår skall ges. I propositionen saknas också en redovisning av garantins förenlighet med EU:s statsstödsregler och budgetlagens regler om kreditgarantier. Dessutom anser vi att förslaget står i strid med tidigare riksdagsbeslut, återigen utan att regeringen redovisar skäl för detta (jfr prop. 1996/97:67, yttr. 1996/97:KrU4y, bet. 1996/97:KU17, rskr. 1996/97:178). Därutöver befarar vi att kreditgarantin kan vara olaglig och att den innebär ett högt risktagande med skattemedel.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen vad vi här anfört om avslag på propositionen.

4. Redovisning av Teracoms långsiktiga finansieringsbehov (punkt 5)

av Inger Davidson och Dan Kihlström (båda kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr7 och avslår motion 2001/02:Kr6 yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Vi anser – i likhet med vad som anförs i motion Kr7 (kd) – att det är angeläget att medel för den digitala utbyggnaden långsiktigt säkerställs. Vi menar att en lösning på det långsiktiga finansieringsbehovet kan åstadkommas genom ett breddat ägande där någon eller några seriösa aktörer går in som delägare. Regeringen bör därför få i uppdrag att skyndsamt utreda denna fråga.

Riksdagen bör med bifall till motion Kr7 (kd) och med avslag på motion Kr6 (v) yrkande 2 i denna del tillkännage för regeringen vad vi här anfört om redovisning av Teracoms långsiktiga finansieringsbehov.

5. Finansiering av den digitala sändningsverksamheten och avkodningsboxarna (punkt 7)

av Elisabeth Fleetwood (m), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Roy Hansson (m) och Ana Maria Narti (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 7 borde ha följande lydelse:

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr3 yrkande 2.

Ställningstagande

Våren 1997 tog riksdagen ställning till proposition 1996/97:67 Digitala TV-sändningar. Riksdagens beslut med anledning av regeringsförslaget innebar bl.a. att den digitala sändningsverksamheten i sin helhet skulle bekostas av medverkande företag och att statliga medel ej skulle användas för subventionering av avkodningsboxar. Riksdagens inställning i denna fråga bör gälla även framgent.

Riksdagen bör med bifall till motion Kr3 (fp) yrkande 2 tillkännage för regeringen vad vi här anfört om finansiering av den digitala sändningsverksamheten och avkodningsboxarna.

6. Departementstillhörighet för Teracom AB (punkt 8)

av Elisabeth Fleetwood, Lennart Fridén, Jan Backman och Roy Hansson
(alla m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Kr4 yrkande 3.

Ställningstagande

I likhet med vad som anförs i motion Kr4 (m) anser vi att turerna runt Teracom AB under de senaste åren visar att Kulturdepartementet utövat det statliga ägandet på ett sätt som skadat såväl bolaget som statens intressen. Vi anser därför att regeringen genom ett beslut enligt 7 kap. 1 § regeringsformen skall flytta ägaransvaret från Kulturdepartementet till Näringsdepartementet.

Riksdagen bör med bifall till motion Kr4 (m) yrkande 3 tillkännage för regeringen vad vi här anfört om departementstillhörighet för Teracom AB.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2001/02:76

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att mot en riskavspglande avgift som inkluderar statens administrativa kostnader utfärda en kreditgaranti till Teracom AB intill ett belopp om 2 000 000 000 kronor med en löptid till och med den 31 oktober 2002.

Följdmotioner

2001/02:Kr3 av Ana Maria Narti m.fl. (fp):

1. Riksdagen beslutar att, om en avvaktan på revisorernas rapport inte görs, avslå regeringens förslag om att utfärda en kreditgaranti till Teracom om ett belopp på 2 miljarder kronor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att statliga medel ej skall användas för digitalisering av televisionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att Teracom skall privatiseras.

2001/02:Kr4 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m):

1. Riksdagen avslår proposition 2001/02:76.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ägardirektiv till Teracom AB.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ägaransvaret bör flyttas från Kulturdepartementet till Näringsdepartementet.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att privatisera Teracom AB.

2001/02:Kr5 av Margareta Cederfelt och Anna Kinberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att omgående privatisera det statliga företaget Teracom AB.

2001/02:Kr6 av Marie Engström (v):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag.
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag beträffande Teracom AB med beaktande av de risker som anförs i motionen.

2001/02:Kr7 av Inger Davidson m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att skyndsamt utreda ett breddat ägande i Teracom AB.

Motioner från allmänna motionstiden 2001

2001/02:Kr220 av Ola Karlsson och Nils Fredrik Aurelius (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om statens uppgifter inom etermedieområdet.

2001/02:K243 av Bo Lundgren m.fl. (m):

18. Riksdagen bemyndigar regeringen att privatisera Teracom i enlighet med vad i motionen anförs.

BILAGA 2

Finansutskottets yttrande 2001/02:FiU5y

Kreditgaranti till Teracom AB

Till kulturutskottet

Kulturutskottet har den 17 januari 2002 beslutat att bereda finansutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2001/02:76 Teracom AB – garanti och omstrukturering samt de med anledning av propositionen väckta motionerna.

I propositionen föreslås att regeringen skall bemyndigas att utfärda en kreditgaranti till Teracom AB på högst 2 000 miljoner kronor. En riskavspeglande avgift som också inkluderar statens administrativa kostnader skall tas ut för garantin, som skall tidsbegränsas och ha en löptid t.o.m. den 31 oktober 2002.

Fem motioner har väckts i ärendet, nämligen motionerna Kr3–Kr7.

Folkpartiet liberalerna yrkar i *motion Kr3* att regeringens förslag skall avslås (yrkande 1), att statliga medel inte skall användas för digitalisering av televisionen (yrkande 2) samt att Teracom AB skall privatiseras (yrkande 3).

I *motion Kr4* föreslår även *Moderata samlingspartiet* att propositionen skall avslås (yrkande 1). Motionärerna anser dessutom att regeringen bör ålägga Teracom AB att avyttra sin del i dotterbolaget Boxer TV-Access AB eftersom det enligt deras mening inte finns anledning för statliga bolag att med kraftiga subventioner sälja och hyra ut TV-mottagare och dekodrar (yrkande 2). Vidare anser de att ägaransvaret för Teracom bör flyttas från Kultur- till Näringsdepartementet (yrkande 3) samt att Teracom bör privatiseras (yrkande 4).

I *motion Kr5* av Margareta Cederfelt och Anna Kinberg (m) föreslås att Teracom AB omgående skall privatiseras.

Marie Engström (v) yrkar i *motion Kr6* att regeringens förslag skall avslås (yrkande 1). Motionären påpekar att det inte är klarlagt om den föreslagna garantigivningen är förenlig med EU:s statsstödsregler. Regeringen bör därför återkomma med förslag rörande den mest lämpliga åtgärden för att överbygga Teracom AB:s ekonomiska problem där även denna aspekt har beaktats (yrkande 2).

Kristdemokraterna ser i *motion Kr7* förslaget om en tidsbegränsad garanti som en mycket kortsiktig lösning men ställer sig bakom åtgärden. Motionärerna föreslår emellertid att frågan om ett breddat ägande i Teracom AB skall utredas skyndsamt.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Det helstatliga bolaget Teracom AB bildades 1992 och har till uppgift att sända ut och överföra radio- och TV-program. Med ett rikstäckande marknät som omfattar ett femtiotal större och 700 mindre sändarplatser samt 1 200 master svarar bolaget för överföringen av de program som sänds av bl.a. Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Radio AB, Sveriges Utbildningsradio AB (UR) och TV 4 AB. Bolaget är också nätoperatör för olika telekom-tjänster. Utsändning av radio och TV är bolagets kärnverksamhet. Annan verksamhet kan bedrivas om den är förenlig med kärnverksamheten.

Teracom är moderbolag i en koncern med ett antal hel- eller delägda dotterbolag. Så t.ex. äger Teracom tillsammans med Livförsäkringsbolaget Skandia bolaget Boxer TV-Access AB som säljer och hyr ut utrustning som gör det möjligt att ta emot digitala TV-utsändningar i en vanlig TV-apparat, s.k. set-top-boxar. Teracoms ägarandel i detta bolag är för närvarande 70 % men diskussioner pågår om att begränsa denna majoritetspost.

För att en tittare skall kunna få tillgång till digitala TV-sändningar behövs också ett programkort. Sådana programkort tillhandahålls av Senda i Sverige AB, som Teracom äger tillsammans med SVT och UR. Teracoms ägarandel i detta bolag är drygt 90 %.

I koncernen ingår bl.a. också det helägda Teracom Components AB som utvecklar, tillverkar och säljer radiomekanikprodukter främst på den internationella marknaden.

Koncernen har ungefär 950 anställda och en omsättning på 1 600 miljoner kronor. Koncernens balansomslutning uppgick enligt årsredovisningen för 2000 till 2 885 miljoner kronor. Vid utgången av samma år hade koncernen ett eget kapital på 1 177 miljoner kronor, vilket gav en soliditet på 41 %.

Riksdagen har tidigare beslutat att marksänd digital TV skall införas och byggas ut till att omfatta hela landet. Vid utgången av 2001 hade fyra linjenät byggts ut i sådan omfattning att de digitala sändningarna täckte ungefär 90 % av landets befolkning.

Teracoms finansiella ställning

Teracomkoncernens finansiella ställning har under de båda senaste åren försvagats. Av den senast tillgängliga årsredovisningen, den avseende 2000, framgår att rörelsens kostnader ökade med närmare 50 % under 2000 medan intäkterna ökade med endast drygt 15 %. Som en följd härav försämrades rörelseresultatet efter avskrivningar från ett överskott på 121 miljoner kronor 1999 till ett underskott på 204 miljoner kronor 2000. Resultatförsämringen uppstod framför allt bland dotterbolagen. Genom att Teracom under 2000 avyttrade sitt innehav på 37,5 % av aktierna i Nordiska Satellitaktiebolaget (NSAB) – en affär som inbringade 680 miljoner kronor – kunde koncernen

uppvisa ett positivt resultat efter skatt på 115 miljoner kronor, vilket bidrog till att även soliditeten detta år blev god och då uppgick till 41 %.

Främst på grund av Teracom's mycket omfattande investeringar men även på grund av betydande förluster i Boxer TV-Acess AB har emellertid soliditeten därefter sjunkit¹. Koncernens soliditet uppgick vid halvårsskiftet 2001 till 34 % och väntades enligt delårsrapporten för första halvåret 2001 fortsätta att sjunka. Enligt nu föreliggande prognoser beräknas koncernens soliditet till 28 % vid utgången av 2001. Moderbolagets soliditet var vid samma tidpunkt preliminärt 35 %.

I efterföljande sammanställning återges några nyckeltal för Teracom hämtade ur bolagets årsredovisningar.

Teracomkoncernens omsättning, resultat och ställning 1996–2000

Belopp i miljoner kronor

	1996	1997	1998	1999	2000	2001*
Nettoomsättning	1 177	1 229	1 276	1 336	1 549	
Resultat efter finansiella poster, före minoritetens andel	316	115	98	68	247	
Balansomslutning	2 067	2 280	2 686	2 850	2 885	
Soliditet, %	43	42	37	36	41	28

* Prognos

Utbyggnaden och satsningen på ett digitalt markbundet TV-nät görs samtidigt som de analoga, rikstäckande sändningarna behålls. Digital-TV kan också distribueras via kabel eller satellit, men för att kunna ta emot sådana utsändningar krävs en annan typ av utrustning för att avkoda TV-signalen än den som används för det markbundna digitala nätet. Dessa konkurrerande distributionssystem och andra omständigheter har försvårat Boxers uthyrning och försäljning av digitala TV-boxar samt Sendas försäljning av programabonnemang, vilket ytterligare försämrat bolagets redan i utgångsläget dåliga resultatutveckling. De båda bolagen befinner sig nämligen i ett uppbyggnadsskede och förväntas inte ge något överskott innan den löpande verksamheten fått tillräcklig omfattning.

Teracom har kunnat finansiera sin hittillsvarande utbyggnad med hjälp av externa krediter samt med vinsten från försäljningen av NSAB. Bolaget har förhandlat sig till en kreditfacilitet på 1 800 miljoner kronor som ännu inte har tagits i anspråk fullt ut.

Mot bakgrund av koncernens försvagade finansiella ställning har Teracom under 2001 påbörjat ett åtgärdsprogram som bl.a. medfört att kostnadsnivån inom koncernen sänkts med 75 miljoner kronor per år, att en ny organisation har införts, att planerade investeringar har begränsats och att beslut har fattats om att helt eller delvis avveckla vissa dotter- och intressebolag, av vilka något

¹ En investering finansierad med lån ökar ett bolags tillgångar och skulder. Den bidrar på så sätt till att omslutningen på balansräkningen blir i motsvarande mån större. Investeringen påverkar däremot inte – förenklat sett – det egna kapitalets storlek. Soliditeten, eller kvoten mellan det egna kapitalet och balansräkningens omslutning, sjunker därför för ett företag med omfattande investeringar.

redan har avvecklats. Diskussioner har också förts med Europeiska investeringsbanken om finansieringen av främst den digitala utbyggnaden.

Ledningen för Teracom räknar med fortsatt stort behov av investeringar i nät och marknadsföring. För att bolaget långsiktigt skall få en stabil kapitalbas i detta utvecklingskede har dess styrelse vänt sig till Kulturdepartementet och föreslagit ett kapitaltillskott på minst 825 miljoner kronor genom en nyemission. Med kapitaltillskottet räknar Teracom med att kunna förverkliga sina affärsplaner fram t.o.m. 2010. Teracom har tidigare inte erhållit något kontant kapitaltillskott från ägaren – staten.

Teracoms extra bolagsstämma

Vid en extra bolagsstämma i Teracom AB den 29 november 2001 gav ägaren bolaget i uppdrag att omstrukturera sin verksamhet. Enligt de nya ägardirektiven skall kärnverksamheten prioriteras. Med kärnverksamheten förstås analog eller digital utsändning av radio- och TV-program som är tillgängliga i hela eller större delen av landet utan kostnad. Kompletterande verksamhet skall bedrivas med lägre risk och med avsevärt mindre behov av egna investeringar. Vissa dotterbolag skall avyttras helt eller delvis. Boxers och Sendas verksamhet bör omorganiseras med sikte på en sammanslagning, och i samband därmed bör Teracoms ägarandel minskas till lägst 51 %. Nya finansieringsformer som t.ex. leasing skall tillämpas. Ett sparprogram skall reducera kostnaderna i bolaget. Bolagets organisation skall förändras så att kärnverksamheten och övrig verksamhet redovisas klart åtskilda. Om viss verksamhet bedrivs i dotterbolagsform skall förhållandet mellan dessa bolag och moderbolaget vara affärsmässiga.

Förslaget i propositionen

I propositionen återkommer regeringen till de frågor som behandlades vid den extra bolagsstämman och slår än en gång fast att Teracom AB behöver omstrukturera sin verksamhet, koncentrera sig på kärnverksamheten och minska sitt risktagande. Utsändning av radio och TV är bolagets kärnverksamhet. Annan verksamhet kan bedrivas om den är förenlig med kärnverksamheten, framhåller regeringen.

Regeringen erinrar också om att det pågår en övergång från analog till digital teknik för i första hand TV-distribution. Digital-TV-kommittén har i sitt slutbetänkande föreslagit att digitala marksändningar för public service-programmen skall byggas ut till full befolkningstäckning och att även övriga sändarnät skall byggas ut så långt som möjligt. Skall kommitténs förslag kunna genomföras är det angeläget att Teracom AB har den styrka och inriktning som krävs, anser regeringen.

Syftet med omstruktureringen är i första hand att bättre anpassa Teracoms kostnader till intäkterna. Enligt regeringens bedömning kommer det åtgärdsprogram som Teracom AB skall genomföra att få effekt successivt men inte fullt ut förrän under 2003. De mer långsiktiga förutsättningarna för bola-

gets verksamhet kommer vidare att läggas fast först när riksdagen har fattat beslut om den framtida inriktningen av TV-distributionen, påpekar regeringen. Bland frågor av betydelse nämns utbyggnadsgraden för de digitala TV-näten och tidpunkten när de analoga TV-sändningarna skall upphöra. Teracom AB behöver därför enligt regeringen en tillfällig ekonomisk förstärkning.

Regeringen anser att en kreditgaranti är den mest lämpliga formen för att överbrygga problemen för Teracom AB i avvaktan dels på att åtgärdsprogrammet skall ge effekt, dels på att de långsiktiga förutsättningarna för radio- och TV-distributionen fastställs. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att den skall bemyndigas att utfärda en kreditgaranti till Teracom AB inom en ram på högst 2 000 miljoner kronor. Garantin skall enligt förslaget tidsbegränsas t.o.m. den 31 oktober 2002. Den föreslagna garantinivån är något högre än bolagets nuvarande skuldsättning och härigenom blir det, enligt regeringen, möjligt för Teracom AB att ta upp nya krediter på ytterligare högst 200 miljoner kronor om bolaget skulle anse detta vara nödvändigt.

Om riksdagen bifaller regeringens förslag kommer Riksgäldskontoret att få i uppdrag att utfärda garantin. För kreditgarantin skall Riksgäldskontoret ta ut en riskavspeglande avgift.

Statlig garantigivning

En kreditgaranti är ett statligt borgensåtagande som oftast gäller som för egen skuld. Det är alltså staten, inte långivaren, som står risken om ett garanterat lån behöver infrias.

I Sverige gäller sedan några år tillbaka att nyttillkomna statliga garantier hanteras vid sidan av statsbudgeten i marknadsmässiga former. Det innebär att avgifter skall tas ut och att dessa skall ha en sådan nivå att de täcker kostnaderna för såväl administration som infriade garantier sett över en längre tidsperiod. Garantavgiften skall alltså spegla risken för att en garanti eller grupp av garantier kan komma att infrias.

Riksdagen kan besluta att man för ett visst åtagande helt eller delvis skall avstå från att ta ut en sådan avgift. Om så sker uppkommer en statlig subvention som motsvaras av den uteblivna avgiftsintäkten. För att synliggöra detta skall i sådana fall ett anslag på statsbudgeten belastas med ett belopp som motsvarar subventionen.

Influtna avgifter samt i förekommande fall uppburna anslagsmedel förs till Riksgäldskontoret och redovisas där på ett särskilt räntebärande konto som fungerar som en reserv för framtida förluster. Till samma reserv förs också medel som återvinns från infriade garantier. För att säkerställa att utbetalningar alltid kan göras från reserven är en obegränsad kredit knuten till den.

Även äldre garantier har numera inordnats i det nya systemet.

Bestämmelser om den statliga garantigivningen återfinns i lagen (1996:1059) om statsbudgeten samt i garantiförordningen (1997:1006). Kravet på en garantiavgift regleras i 15 § budgetlagen där det slås fast att avgiften skall motsvara statens ekonomiska risk och övriga kostnader för åtagandet,

om inte riksdagen för ett visst åtagande beslutar annat. I garantiförordningen finns kompletterande bestämmelser, bl.a. föreskrivs där att en garanti endast får beviljas för den som kan antas ha betalningsförmåga.

EU:s statsstödsregler

Artikel 87.1 i EG-fördraget förbjuder i princip alla former av statsstöd som snedvrider eller hotar att snedvrída konkurrensen i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Hur detta förbud skall tillämpas på statliga garantier har kommissionen förtydligat i ett tillkännagivande som antogs den 24 november 1999².

Av tillkännagivandet framgår att förbudet enligt artikel 87.1 inte omfattar stöd som inte gynnar vissa företag eller produktion av vissa varor. Detsamma gäller åtgärder som inte påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

Kommissionen anger fyra undantagsvillkor och anser att en garanti inte skall betraktas som ett statligt stöd om *samliga* dessa villkor är uppfyllda. De fyra villkoren förutsätter:

1. Låntagaren har en sund finansiell ställning.
2. Låntagaren skall i princip kunna låna på marknaden utan något statligt ingripande.
3. Garantin skall avse en bestämd finansiell transaktion, inte täcka mer än 80 % av det utestående lånet och vara begränsad i tid och till belopp.
4. Låntagaren betalar ett marknadspris för garantin.

Kravet att garantin inte får täcka mer än 80 % av lånet har tillkommit för att göra en långivare mer motiverad att på rätt sätt bedöma låntagarens kreditvärdighet. Enligt tillkännagivandet kommer kommissionen att kritiskt granska garantier som täcker hela, eller nästan hela, den finansiella transaktionen.

Skulle något av de angivna villkoren inte vara uppfyllt innebär det inte att garantin automatiskt betraktas som statligt stöd. Det prövas i stället från fall till fall. Vid minsta osäkerhet skall emellertid den planerade garantin anmälas till kommissionen. Kommissionen skall nämligen granska alla statliga garantier som omfattas av artikel 87.1 för att avgöra om de är förenliga med den gemensamma marknaden.

Stöd i form av en garanti kan i princip godkännas av kommissionen enligt gängse möjligheter till undantag från stödförbudet i artikel 87.1 i EG-fördraget.

Utskottets sammanfattande bedömning

Teracom har till ägaren framfört önskemål om ett kapitaltillskott på 825 miljoner kronor för att långsiktigt säkerställa företagets utbyggnad av det digitala marksända TV-nätet liksom bolagets övriga verksamhet. I propositionen hänvisar regeringen till den analys som KPMG Corporate Finance gjort på

² Kommissionens tillkännagivande om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd i form av garantier (EGT C71, 11.3 2000)

Kulturdepartementets uppdrag och som uppges visa att det behövs såväl förändringar inom koncernen som ett visst kapitaltillskott för att soliditeten skall hållas kvar över 30 %, vilket är den nivå som krävs av kreditgivarna för moderbolaget.

Regeringen konstaterar att det åtgärdsprogram som Teracom skall genomföra kommer att få effekt successivt men inte fullt ut förrän under nästa år. Vidare gäller att de mer långsiktiga förutsättningarna för bolagets verksamhet kommer att läggas fast först när riksdagen har fattat beslut om den framtida inriktningen av TV-distributionen. För att överbrygga de problem detta medför behöver Teracom en tillfällig ekonomisk förstärkning, och den bör enligt regeringen lämnas i form av en tidsbegränsad kreditgaranti, en garanti som föreslås gälla t.o.m. den 31 oktober 2002.

Finansutskottet instämmer i regeringens bedömning att Teracom är i behov av en ekonomisk förstärkning för att snabbt kunna omstrukturera sin verksamhet och anpassa den till de krav som Digital-TV-kommitténs förslag kan föranleda. En sådan förstärkning är nödvändig om bolaget skall kunna tillgodose långivarnas krav på bl.a. soliditet och likviditet.

Med hänsyn härtill anser finansutskottet att regeringen bör bemyndigas att utfärda en tidsbegränsad kreditgaranti på 2 000 miljoner kronor till Teracom.

Utskottet noterar att det begärda bemyndigandet löper ut innan åtgärdsprogrammet hunnit få fullt genomslag och innan riksdagen har hunnit ta ställning till regeringens förslag med anledning av Digital-TV-kommitténs betänkande. Det är enligt utskottets mening därför inte uteslutet att bemyndigandet kan komma att behöva förlängas, vilket i så fall kräver ett nytt riksdagsbeslut. På grund av riksdagsvalet kommer riksdagen under hösten att samlas senare än normalt, och efter det att val har förrättats till utskotten kommer deras arbete att vara inriktat på att under stark tidspress behandla regeringens förslag till statsbudget för 2003. Finansutskottet föreslår mot denna bakgrund att bemyndigandet att utfärda en garanti bör gälla t.o.m. den 31 december 2002.

Enligt finansutskottets mening bör kulturutskottet med denna jämkning tillstyrka det av regeringen begärda bemyndigandet om en kreditgaranti till Teracom. Kulturutskottet bör som en konsekvens samtidigt avstyrka de yrkanden om avslag på propositionen som framförs i motionerna Kr3 (fp) yrkande 1, Kr4 (m) yrkande 1 och Kr6 (v) yrkande 1.

Enligt regeringens bedömning behöver Teracom genomföra en omstrukturering som innebär att företaget koncentrerar sig på kärnverksamheten och minskar risktagandet. Finansutskottet gör i detta avseende ingen annan bedömning än regeringen. Liksom regeringen anser utskottet att Teracom bör koncentrera sig på kärnverksamheten så att bolaget på ett kostnadseffektivt sätt kan bedriva utsändning av radio och TV över ett rikstäckande marknät. För att långsiktigt förbättra bolagets lönsamhet bör det befintliga marknätet också kunna användas för andra telekomsatsningar. Sådana satsningar, liksom andra satsningar förenliga med kärnverksamheten, bör emellertid göras med låg risk och med ett begränsat behov av egna investeringar.

Teracom skall senast den 15 februari 2002 lämna en lägesrapport till regeringen om hur omstruktureringsarbetet fortskrider. Av den skall även framgå om det krävs någon ändring av de riktlinjer som gäller för bolaget enligt riksdagens beslut. Finansutskottet finner det välmotiverat att regeringen på detta sätt noga följer bolagets utveckling, inte minst mot bakgrund av att Teracom har en nyckelroll för att det av riksdagen fastlagda målet om massmediernas tillgänglighet skall kunna nås. Enligt finansutskottets mening bör regeringen göra en analys av Teracoms långsiktiga finansieringsbehov och till riksdagen återkomma med en redovisning av företagets finansiella ställning och ekonomiska utveckling.

I motion Kr6 påpekas också att det i propositionen inte har klarlagts om den föreslagna garantigivningen är förenlig med EU:s statsstödsregler. Finansutskottet vill med anledning härav framhålla följande.

Såsom statssekreteraren i Kulturdepartementet, Gunilla Thorgren, framhöll vid kultur- och finansutskottets gemensamma utfrågning den 29 januari, har avsikten med propositionen varit att skaffa regeringen ett formellt handlingsutrymme för att gå vidare i frågan. När riksdagen tagit ställning i ärendet kommer ett bifall till propositionen att innebära att Riksgäldskontoret får i uppdrag att undersöka de närmare förutsättningarna för en garanti och hur stor garantiavgiften skall vara för att motsvara kravet på en riskavspeglade avgift. Utskottet ser det som självklart att man i det sammanhanget också beaktar EU:s statsstödsregler och utformar garantin i överensstämmelse med detta regelverk. Att så kommer att ske har också bekräftats av statssekreteraren vid utfrågningen. De i motion Kr6 framförda invändningarna kommer alltså att bli beaktade, och motionen bör därför inte föranleda någon ytterligare åtgärd. Motionen är alltså tillgodosedd i detta avseende.

När riksdagen tar slutlig ställning i detta ärende har närmare tre månader förflutit sedan regeringen antog propositionen. Med hänsyn härtill kan det vid regeringens och Riksgäldskontorets fortsatta beredning framkomma nya omständigheter som gör att det kan ifrågasättas om en kreditgaranti fortfarande är den lämpligaste lösningen för att överbygga de problem som Teracom ställs inför när åtgärdsprogrammet skall genomföras. Regeringen bör i så fall kunna återkomma till riksdagen med förslag.

De motionsyrkanden som väckts i ärendet och som inte har behandlats i detta yttrande faller enligt utskottets mening utanför finansutskottets beredningsområde. Utskottet avstår därför från att ta ställning till motionerna Kr3 (fp) yrkandena 2 och 3, Kr4 (m) yrkandena 2–4, Kr5 (m) samt Kr7 (kd).

Stockholm den 31 januari 2002

På finansutskottets vägnar

Jan Bergqvist

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Bergqvist (s), Gunnar Hökmark (m), Bengt Silfverstrand (s), Lennart Hedquist (m), Sonia Karlsson (s), Anna Åkerhielm (m), Carin Lundberg (s), Kjell Nordström (s), Siv Holma (v), Per Landgren (kd), Gunnar Axén (m), Yvonne Ruwaida (mp), Lena Ek (c), Tommy Waidelich (s), Marie Engström (v), Rose-Marie Frebran (kd) och Camilla Dahlin-Andersson (fp).

Avvikande meningar

1. Utskottets sammanfattande bedömning (m, fp)

av Gunnar Hökmark (m), Lennart Hedquist (m), Anna Åkerhielm (m), Gunnar Axén (m) och Camilla Dahlin-Andersson (fp) som anser att avsnittet *Utskottets sammanfattande bedömning* borde ha följande lydelse:

Teracom har till ägaren framfört önskemål om ett kapitaltillskott på 825 miljoner kronor för att långsiktigt säkerställa företagets utbyggnad av det digitala marksända TV-nätet liksom bolagets övriga verksamhet. I propositionen hänvisar regeringen till den analys som KPMG Corporate Finance (nedan KPMG) gjort på Kulturdepartementets uppdrag och som uppges visa att det behövs såväl förändringar inom koncernen som ett visst kapitaltillskott för att soliditeten skall hållas kvar över 30 %, vilket är den nivå som krävs av kreditgivarna. I samband med den utfrågning kultur- och finansutskotten genomförde den 29 januari 2002 framkom dock att Finansdepartementets bedömning är att det inte finns något utrymme i inom ramen för utgiftstaket för något kapitaltillskott under innevarande år och att denna fråga ej heller varit föremål för diskussion.

Regeringen hävdar att det åtgärdsprogram som Teracom skall genomföra kommer att få effekt successivt men inte fullt ut förrän under nästa år. Vidare konstaterar regeringen att de mer långsiktiga förutsättningarna för bolagets verksamhet kommer att läggas fast först när riksdagen har fattat beslut om den framtida inriktningen av TV-distributionen. Utan kreditgaranti och aktieägartillskott kommer företaget inte att klara sin nuvarande situation enligt företagets styrelse. För att överbygga de problem Teracom står inför föreslår regeringen en tillfällig ekonomisk förstärkning i form av en tidsbegränsad kreditgaranti, en garanti som föreslås gälla t.o.m. den 31 oktober 2002.

Finansutskottet instämmer i regeringens bedömning att Teracom är i behov av åtgärder för att klara sig ur den uppkomna ekonomiska krisen och för att klara företagets långsiktiga överlevnad. Utifrån de uppgifter som framkommit vid utskottsutfrågningarna och efter en genomgång av det underlagsmaterial som tillhandahållits av Kulturdepartementet står det dock klart att lösningen på Teracoms problem inte är att staten utfärdar en kreditgaranti för Teracoms lån, något som dessutom sannolikt skulle strida mot gällande EU-rätt.

Vidare råder det så pass stora oklarheter kring bolagets aktuella finansiella ställning att det av den anledningen inte heller vore ansvarsfullt att tillstyrka förslaget om en kreditgaranti. Utskottet har t.ex. inte kunnat granska Teracoms balansräkning vid årsskiftet 2001/2002. Dessutom råder det oklarhet om huruvida man avser att uppvärdera bolagets tillgångar samt vilka värderingsprinciper som skulle ligga till grund för en sådan åtgärd. Regeringen har uppenbarligen inte heller för avsikt att beakta att Riksdagens revisorer satt upp Teracomaffären på sin bevakningslista och att företagets förhållanden därmed kommer att undergå en ytterligare granskning.

Teracoms ekonomiska problem grundar sig i satsningen på digital marksänd TV. Investeringarna i teknisk infrastruktur, marknadsföring och subventionering av set-top-boxar belastar företaget med stora kostnader. Digital-TV-projektet kommer enligt prognoserna inte att bli lönsamt under överskådlig tid. Mot bakgrund av de uppgifter som framkommit i samband med utfrågningen av representanter för Teracom, bl.a. att distributionskostnaderna för marksänd digital-TV är flera gånger högre än distributionskostnaderna för satellitsänd digital-TV och de tekniska begränsningar som finns i marknätet kan det ifrågasättas om marksänd digital-TV någonsin kommer att få den konkurrenskraft som krävs för att projektet skall bli lönsamt. Det är därför risk att en kreditgaranti måste infrias i ett senare skede till en icke-budgeterad kostnad för staten.

Vidare vill utskottet framhålla att om projektet inte blir lönsamt kommer den subventionering som då skett av projektet, och som skulle bli fallet om ägaren tillskjuter statliga medel, att strida mot tidigare riksdagsbeslut om att den marksända digital-TV:n inte skall stödjas med statliga medel. Finansutskottet anser att den omedelbara åtgärd som krävs för att stärka Teracoms ekonomiska ställning är ett stopp för ytterligare investeringar i teknisk infrastruktur, marknadsföring och subventionering av set-top-boxar. Med hänvisning till de uppgifter som återfinns i den analys som KPMG gjort på Kulturdepartementets uppdrag skulle detta minska bolagets förlust under innevarande år och kommande år med så betydande summor att vare sig kreditgaranti eller kapitaltillskott torde vara nödvändigt.

De investeringar som krävs för att fullgöra bolagets uppgifter, och som har en kommersiell bärighet, kan bäst säkras med ett tillskott av nytt kapital som både förstärker företagets överlevnadsförmåga och dess möjligheter att leva upp till den faktiska efterfrågan på företagets tjänster. En sådan fokusering på publikens och på kundernas efterfrågan kan bäst genomföras om man avstår från den politiska styrning som tills nu har präglat företagets investeringar och verksamhet.

Finansutskottet anser mot denna bakgrund att det bästa för Teracoms fortsatta utveckling vore att företaget privatiseras. På detta sätt kan nytt kapital tillföras bolaget utan att kostnaden riskerar att belasta skattebetalarna ytterligare samtidigt som tillskottet kan bidra till att den verksamhet och de investeringar som behövs kan genomföras. En ny ägare till Teracom har sedan möjlighet att avgöra om och hur det är affärsmässigt motiverat att driva utvecklingen av det digitala marknätet vidare. Regeringen bör därför bemyndigas att sälja statens aktier i Teracom. Mot bakgrund av ovanstående rekommenderar utskottet att kulturutskottet tillstyrker yrkandena i motionerna Kr3 (fp) och Kr4 (m).

2. Tillkännagivande om återrapportering (v, mp)

av Siv Holma (v), Yvonne Ruwaida (mp) och Marie Engström (v).

Enligt finansutskottets mening bör regeringen i enlighet med vad som framförs i motion Kr6 (v) skyndsamt göra en analys och samlad bedömning av

Teracoms ekonomiska utveckling och till riksdagen återkomma med en redovisning av företagets finansiella ställning och långsiktiga finansieringsbehov. Utskottet anser att kulturutskottet bör tillstyrka motion Kr6 yrkande 2 och ge denna uppfattning till känn för regeringen.

Särskilt yttrande

Riksgäldskontorets garantiprovning

av Yvonne Ruwaida (mp).

Jag anser att den bedömning som Riksgäldskontoret gör i frågan om en garanti till Teracom AB borde vara en del av underlaget för riksdagens beslut.